

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalce - Direktor: Rudi Janhuba - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiska tiskarna «Slov. poročevalca» - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/11, telefon 23-522 do 23-526 - Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-836, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 - Poštni predal 29 - Tekoči račun Narodne banke 601-T-163 - Mesečna naročnina 200 din

Poročevalec

Konferenca v Bandungu

Preroditev Azije in Afrike

V svečano okrašenem mestu na Javi se je davi začela azijsko-afriška konferenca — Novi dnevni red ima pet točk — Živahno delovanje izven okvira konference — Besede Gamala Naserja

BANDUNG, 18. aprila. (AP, Reuter). Z izjavo, da miru na svetu ni mogoče zavarovati brez enakopravnega sodelovanja azijskih narodov, se je danes začela v Bandungu na Javi azijsko-afriška konferenca. Devetindvajset delegacij zastopa skoraj polpordno milijardo prebivalcev z dveh kontinentov.

Po uradni otvoritvi, ki jo je izvršil indonezijski premier Ali Sastraamidjo, je povzel besede predsednik Indonezije dr. Sukarno. »Upam, da bo konferenca pokazala človeštvo pot, ki vodi k varnosti in miru. Poleg tega sem prepričan, da bo ta konferenca potrdila preroditev Azije in Afrike, da bo utrdila dejstvo, da nova Azija in nova Afrika že obstajata.«

pol treh zjutraj po jugoslovanskem času. Več kot dva tisoč delegatov, zastopnikov 29 držav, je napolnilo veliko dvorano palače »Merdeka« (Svoboda), kjer bodo seje. Slovesne otvoritve so se udeležili tudi zastopniki diplomatskega zbora v Indoneziji ter indonezijska vlada s predsednikom republike dr. Sukarno na čelu.

Častna mesta za predsedniško mizo so zasedli Ali Sastraamidjo, Džavaharal Nehru, Mohamed Ali, U Nu in John Kotelavala, predsedniki vlad Indonezije, Indije, Pakistana, Burme in Ceylona, držav, ki so sklicale konferenco. Indonezijski premier je zaprosil predsednika republike naj otvori zasedanje.

Z govorom dr. Sukarna je bil končan slovesni del zasedanja konference, ki jo spremlja več kot 400 novinarjev, za popoldne pa je bila določena druga seja. Medtem so bile delegatom razdeljene izjave voditeljev vseh delegacij o splošnih vprašanjih.

Za stalnega predsednika azijsko-afriške konference je bil izvoljen predsednik indonezijske vlade Ali Sastraamidjo, ki ga je predlagal predsednik egipčanske vlade Gamal Abdel Naser. Kandidaturo sta podprla predsednik kitajske vlade Ču En

Laj in jordanski premier Valid Salah.

»Nočemo, da bi nam gospodarilo nasilje ali kakršnakoli ideologija, ne glede na to, od kod prihaja.« je izjavil Sastraamidjo po izvolitvi za stalnega predsednika, pozdravljen z burminskim aplavzom vseh 29 delegacij.

Dnevni red konference predvideva sedem točk: ekonomsko sodelovanje, kulturno sodelovanje, problem odvisnih narodov, pravice človeka in pravice narodov do neodvisnosti, atomsko energija, orožje za množično uničevanje ter borba za mir in svetovno sodelovanje. Dokončni dnevni red in potek zasedanja pa bo določila generalna skupščina. Ker pa so na konferenci zbrane države z zelo različnimi načelnimi stališči, od katerih nekateri pripadajo enemu ali drugemu bloku, je bilo sklenjeno, da na konferenci ne bodo razpravljali o konkretnih spornih vprašanjih, kot je na primer vprašanje Formoze in Izraela, čeprav ima iraška delegacija namen sprožiti tudi to vprašanje, nekatere delegacije, kot na primer filipinska in pakistanska, pa zahtevajo, da bo »komunistična ekspanzija« glavni predmet razgovorov, temveč da se bodo omejili le na splošna načelna vprašanja. Sklenjeno je bilo tudi, da je resolucije mogoče sprejemati samo soglasno.

Vendar v Bandungu najbrž ne bo šlo vse po načelu soglasnosti, kajti mnogi o različnih vprašanjih se močno razhajajo. Po napovedih nekaterih indijskih listov kaže, da se bodo vse dr-

žave strinjale glede sprejema Kitajske v OZN. Do nesoglasij bi utegnili priti le glede tega, ali naj kitajski zastopnik zasede mesto Cankajškovega delegata v Združenih narodih, ali naj bo sta v organizaciji dve kitajski zastopstvi. Do nesoglasij utegne priti tudi glede Izraela in vprašanja odobritve načel o koekzistenci, ki jih pakistanski delegati proglašajo za »komunistični trik«.

Precej ugibanja je tudi glede splošnega tona konference, ki bi ga utegnile dati zborovanju močne osebnosti kot so na primer Ču En Laj ali Nehru. Zahodu naklonjene delegacije se bojijo, da bi določili vrstni red govornikov po abecedi in da bi na ta način bil Ču En Laj uvrščen med prve in s tem vplivati na razpoloženje delegatov. Nekateri opazovalci napovedujejo, da se bodo izoblikovale skupine okrog Indije in Kitajske, pa tudi med muslimanskimi državami pričakujejo prizadevanja za duhovno vodstvo predvsem med Egipci na eni strani ter Iraki in Pakistanom na drugi.

Zasedanje azijsko-afriške konference je prineslo v Bandung velike spremembe in živahnost. Ulice so bile očiščene in popravljene, zgradbe so okrasili, mesto je slavnostno razsvetljeno. Opaziti je tudi varnostne ukrepe, s katerimi skuša indonezijska vlada zavarovati delegate konference pred nevarnostmi. Opaziti je živahno delovanje izven strogega okvira zasedanja. Tako je Ču En Laj povabil šefa japonske delegacije Takasakija, na sestanek v Bandungu. Celo filipinski delegat Carlos Romulo, katerega delegacija sicer ne sme slišati o sprejemu Kitajske v OZN in vlade v Pekingu ne priznava, je dejal, da bi se sestal s kitajskim ministrskim predsednikom, čeprav ni povedal, o čem bi se z njim razgovarjal. Te dni pričakujejo uspešen zaključek kitajsko-indonezijskih pogajanj o položaju 3 milijonov Kitajcev, ki živijo v Indoneziji. Ti Kitajci so imeli doslej dvojno državljanstvo — indonezijsko in kitajsko, kar je bilo povod različnim kritikam o kitajski peti koloni v Indoneziji. Pričakujejo tudi, da bodo med konferenco tekla gospodarska pogajanja med Egipci in Kitajci. Voditelji afriških socialističnih gibanj, ki prisostvujejo konferenci kot gostje, so poslali vladama Velike Britanije in ZDA zahtevo, naj odločno nastopita proti politiki južnoafriške vlade, ki spreminja državo v »pravo suženjsko policijsko državo«.

Afriški socialisti so prepričani, da bi obe vladi ob podpori vsega kulturnega sveta lahko prisilili Južno Afriko, da bi prenehala z barbarsko politiko rasne diskriminacije.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Britanski veleposlanik na obisku v Ljubljani

Ljubljana, 18. aprila. Danes je prispel na svoj prvi obisk v Ljubljano novi veleposlanik Velike Britanije v naši državi g. Frank Roberts s soprogo. Britanski veleposlanik, ki ga soravniki tudi britanski generalni konzul v Zagrebu g. D. W. Albington, je danes dopoldne najprej obiskal predsednika MLO Ljubljana dr. Marija-

na Dermastio, kjer se je med drugim zanimal za probleme mesta, urejanje bodočih komun in za slovensko gospodarstvo. Pozneje je britanski veleposlanik obiskal v poslopiju izvršnega sveta predsednika izvršnega sveta Slovenije tovarša Borisa Kraigherja in se zadržal z njim nekaj časa v prisrčnem razgovoru. Ob 12.30 je

britanskega veleposlanika g. Roberta sprejel v vili pod Rožničkim predstojnik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko. Predsednik Marinko s soprogo je nato sprejel na čast britanskim gostom kosilo, ki so se ga med drugim udeležili še predsednik izvršnega sveta Boris Kraigher, podpredsednik izvršnega sveta dr. Marjan Brecljič, podpredsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak s soprogo, član izvršnega sveta Slovenije Niško Šilih, sekretar Ljudske skupščine LRS dr. Miha Potočnik in predsednik MLO Ljubljana dr. Marijan Dermastio s soprogo. Po kosilu so si britanski gostje ogledali še nekaj zanimivosti Ljubljane. Med drugim so obiskali tudi izvorno podjetje »Slovenska vino«, zvečer pa prisostvovali predstavi »Don Juan« v ljubljanskem opernem gledališču. Britanski veleposlanik se bo zadržal v Ljubljani še jutri ter bo obiskal tudi tovarno Licostraj.

E. P.

Attlee za sprejem LR Kitajske v OZN

Vancouver, 18. aprila (Reuter). Britanski laburistični prvak je večeraj na zborovanju 3000 ljudi pozval Združene narode, naj priznajo LR Kitajsko. Dejal je, da je Cankajškova vlada korumpirana in opozoril, da nasilje ne bo povzročilo spremembo vlade na

Kitajskem. Formozo je treba postavitv pod skrbništvo Združenih narodov. Attlee je pripomnil, da priznanje pekinške vlade še ne more pomeniti tudi odobravanja njene politike.

Izročitev odlikovanj narodnim herojem Srbije in Makedoniji

Beograd, 18. aprila. Predsednik republike je dopoldne izročil v Belem dvoru ob prisotnosti podpredsednika zveznega izvršnega sveta Aleksandra Rankoviča in državnega sekretarja za narodno obrambo generalpolkovnika Ivana Gošnjaka odlikovanja narodnim herojem Srbije in Makedonije, ki so bili odlikovani z ukazi od 6. julija, 2. in 9. oktobra ter 27. novembra l. 1953.

Predsednik Tito obiskal inštitut v Vinči

Beograd, 18. apr. Predsednik republike je popoldne obiskal inštitut za nuklearne znanosti »Boris Kidrič« v Vinči. Z njim so bili podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik zvezne komisije za nuklearno energijo Aleksander Rankovič, podpredsednik komisije Svetozar Vukmanovič, člani predsedništva komisije Ivan Gošnjak, Milentije Popović, Veljko Zeković, predsednik ljudske skupščine Srbije Petar Stambolič, član zveznega izvršnega sveta Moma Marković, predsednik izvršnega sveta Srbije Jovan Veselinov in sekretar zvezne komisije za nuklearno energijo Slobodan Nakičević.

Diplomatska kronika

Beograd, 18. apr. (Tanjug). Novo imenovanj izredni poslanik in pooblaščen minister FLRJ na Svedskem Maks Bačeta je sinoči odpotoval v Stockholm na novo službeno mesto. Poslanika Bačeta, ki je bil doslej jugoslovanski poslanik na Japonskem, so spremljali na kolodvor zastopniki državnega sekretariata za zunanje zadeve.

Razgovori o avstrijskem vprašanju

Dunaj, 18. apr. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Dragomir Vučinič je danes obiskal avstrijskega ministra za zunanje zadeve Leopolda Figla. Zvedelo se je, da je avstrijski minister v razgovoru seznanil jugoslovanskega predstavnika o uspehih nedavnih razgovorov avstrijske vladne delegacije s sovjetskimi državljani v Moskvi. Veleposlanik Vučinič je pri tem izrazil zadovoljstvo svoje vlade ob uspehih, ki jih je imela avstrijska delegacija pri teh razgovorih.

Delavci odgovarjajo s stavkami

na omejevanje svojih pravic in dušitev sindikalnih svoboščin na Tržaškem

Trst, 18. aprila. Protidemokratski ukropi ravnateljstva Združenih jadranskih ladjedelnic proti delavstvu, so sprožili nov val protestnih stavk. Danes zjutraj ob 7. je uspešno končala v ladjedelnic Sv. Marka protestna stavka, ki sta jo napovedali obe sindikalni organizaciji že v petek popoldne. Komaj se je končala, je Delavska zveza napovedala novo protestno stavko v ladjedelnicah Sv. Marka. Sv. Roka in tovarni strojev, ki se je začela danes ob 6. uri zjutraj in bo trajala do 6. ure jutri zjutraj. V ladjedelnicah v Tržiču pa je bila danes dveurna protestna stavka.

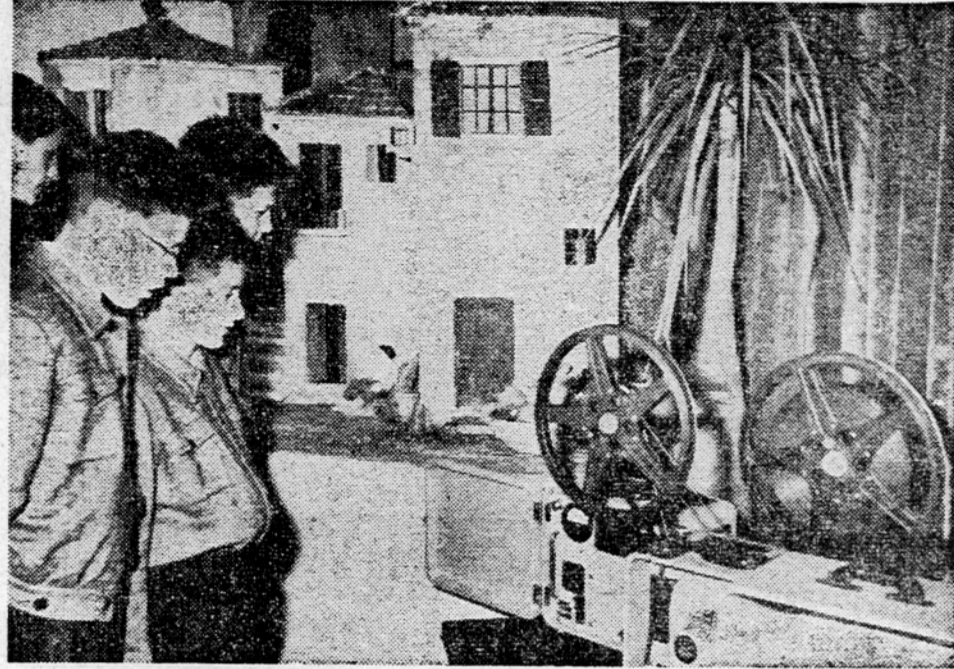
V torek je napovedana splošna stavka vseh delavcev v znak solidarnosti z zaporo, ki so jo proglasili lastniki 13.000 malih in srednjih podjetij. V znak protesta, kar vlada še ni podvelja ukrepov za ozdravitev težke gospodarske krize. Solidarnost s to stavko je izrazilo tudi slovensko gospodarsko združenje in pozvalo svoje članstvo, naj se je udeleži. Krščanska demokrat. Delavska zbornica pa je začela vedno bolj odkrito nastopati kot razbijač delavske enotnosti ter se ni udeležila današnje stavke v vseh podjetjih združenih jadranskih ladjedelnic. Hkrati pa so danes izdali poziv, naj se člani ne udeležijo jutrajnje protestne zapore malih in srednjih podjetij.

Dosedanji sestanki sindikalnih predstavnikov z ravnateljstvom Združenih jadranskih ladjedelnic, niso prinesli nobenih rešitev. Kakor vse kaže, hoče ravnateljstvo brezpogojno uveljaviti protidemokratske ukrepe brez ozira na škodo, ki jo bo podjetje tepelo zaradi stavk. Značilno je že to, da je šlo vodstvo tako daleč, da se jim ni zdelo niti vredno pogajati s sindikalnimi predstavniki, preden so sploh izdali ukrepe, ki močno kršijo zakonite pravice delavcev. Značilno je, da se je na

Tržaškem ozemlju začela ofenziva za dušenje sindikalnih svoboščin v Združenih jadranskih ladjedelnicah, ki spadajo pod IRI — italijansko državno ustanovo s sedežem v Rimu, ki drži v svojih rokah največji del akcij tržaške industrije pomorstva in financ. Tako italijanski monopol uveljavlja reakcijo proti delavski politiki najprej v državnih podjetjih, kjer se ni treba bati, da bi bili oškodovani privatni kapitalisti. S tem pa hočejo ohraniti druge privatne industrijske, naj začnejo s protidelavsko ofenzivo v svojih podjetjih, kakor jo vodijo tudi v drugih italijanskih tovarnah.

Tambronijeve obljube

Trst, 18. aprila. Minister za mornarico Tambroni je ob svojem obisku v Trstu izjavil, da bodo Trstu vrnili ladij »Saturno« in »Vulcanio« ter obnovili pomorsko zvezo z New Yorkom. Nadalje je obljubil, da bodo obnovili tudi pomorsko zvezo Trst—Južna Amerika z vključitvijo štirih ladij — Liberty. Govoril je tudi o razgovorih, ki jih je imel predsednik italijanske vlade Scelba s predstavniki vlade ZDA o pomoči tržaškemu gospodarstvu, predvsem z različni narodi. Glede ostalih nerešenih vprašanj tržaškega pomorstva je obljubil, da jih bo ministarstvo za trgovinsko mornarico proučilo skupno s tržaškimi strokovnjaki.

Iz razstave »10 let jugoslovanske kinematografije« v Ljubljani

Kaj bo na dnevnem zasedanju zvezne ljudske skupščine

(Od našega dopisnika).

Beograd, 18. aprila. — Čeprav dnevnemu red zasedanja zvezne ljudske skupščine, ki se bo začelo v petek 22. t. m., še ni dokončno določeno, pričakujejo v skupščinskih krogih, da bo zelo obširen. Po dosedanjih predvidevanjih bo dnevni red obsegal 9 zakonskih predlogov, med katerimi je večina s področja našega gospodarstva, in 4 predloge zakonov o ratifikaciji mednarodnih pogodb. O nekaterih zakonskih predlogih je naša javnost že obveščena, o podrobnosti drugih pa bo zvedela bržkone te dni.

podjetij in zmanjšati njihove stroške.

Nadaljnja sprememba družbenega plana se tiče investicij za razvoj kmetijstva. Plan je določal te investicije samo za žitotorodne kraje, zvezni izvršni svet pa je naknadno predlagal, — kar sta oba gospodarska odbora zvezne ljudske skupščine tudi sprejela — da se natečaja za te investicije lahko udeležijo tudi kmetijske organizacije LR Makedonije, kjer je bil v zadnjem letu v kmetijski proizvodnji dosežen višen napredek in se zato lahko pričakuje, da bodo nove investicije ta napredek še pospešile. Poleg tega je predlagano, da se dajejo krediti za nakup kmetijskih strojev brez natečajev, kar velja tudi za individualne kmetovalce. Glede kreditov za nakup vprežne in plemenske živine, se predlaga, da zvezni izvršni svet lahko predpiše, da se ta posojila dajejo v natečajih pod posebnimi pogoji ali pa tudi izven natečaja.

Predlog zakona o dopolnitvi zakona o prometu z zemljišči in zgradbami ima namen, da bi prešla imovina oseb, ki so prošle za odpuščanje našega državljanstva, v splošno družbeno last. Zato se predlaga, naj bi imeli ljudski odbori prvenstveno pravico nakupa zemljišč in zgradb, ki jih omenjene osebe prodajajo. Predlog zakona torej pomeni krepitev socialističnega sektorja, hkrati pa ne omejuje pravice lastnikov, da zemljišča ali zgradbo prodajo komu drugemu, če ljudski odbor ni zainteresiran pri nakupu. Zakonski predlog o dedovanju bo po odobritvi zvezne ljudske skupščine odstranil občutno praznino v naši zakonodaji. Po drugi svetovni vojni pri nas še niso bili izdelani novi predpisi o dedovanju in so se morala naša sodišča čestokrat zatekati k predpisom stare Jugoslavije, ki pa so bili zelo različni v posameznih krajih naše države, saj smo imeli v tem pogledu šest pravnih sistemov. Predlog novega zakona o dedovanju je plod sedemletnega proučevanja in je po oceni pristojnih krogov v skladu z moderno teorijo dednega prava, prilagojeno našim konkretnim potrebam in sistemu socialistične ureditve.

Predlog zakona o davku na dediščine in darila naj bi zamenjal uredbu o tem, ki je veljavljala že od l. 1947. V skladu s izpremembami družbenih pogojev določa predlog novega zakona med ostalim oprostitve davka na dediščine in darila kmetijskih posestev, gotovine, zgradb in delov zgradb (če jih dedič ne proda) itd. Višina obdavčenja dediščine in daril bo odvisna samo od vrednosti imovine in od stopnje sorodstva, ne pa tudi od premoženjskega stanja dediča, kakor doslej.

Plenum zvezne ljudske skupščine bo razpravljal tudi o predlogu zakona o doktoratu znanosti. Le-ta se po predlogu zakona dobi po uspešno obranjeni disertaciji in ustnem izpitu. Predlog zakona omogoča tudi umetniškimi akademijam, da podaljšujejo naslov doktorja znanosti, kar doslej niso mogle. Naslov doktor znanosti ne služi sedaj več za specializacijo, kakor je bil to določeno z zakonom iz l. 1948, niti se ne zahteva predhodno znanstveno delo in znanstvena praca, kar je mladim kadrom dostajalo težko.

čalo pridobivanje doktorata znanosti.

Predlog zakona o pospeševanju pravnega postopka predrednimi sodišči določa uvajanje sodnikov posameznikov za sojenje sporov v vrednosti do 50.000 dinarjev, omejevanje vloge sodnikov porotnikov na sojenje, ne pa tudi na pripravljanje razprav in izdajanje plačilnih nalogov do 10.000 dinarjev tudi brez dokumentov. Vsi ti predlogi imajo tuđ namen, da se čim prej likvidira veliko številno nerešenih sporov predrednimi sodišči.

O vseh teh zakonskih predlogih so pristojni skupščinski odbori že razpravljali in jih odobrili. Na zasedanju zvezne ljudske skupščine pa bo govora tudi o nekaterih zakonskih predlogih, o katerih skupščinski odbori še niso razpravljali.

Med te zakonske predloge spada predlog zakona o občinskih dokladah in krajevem samopriskevku. V skladu s tem zakonskim predlogom lahko občinske doklade in krajevne samopriskevke predpišejo ljudski odbori občin, mestnih občin s posebnimi pravicami in mestni ljudski odbori. Občinske doklade določa z odločbo ljudski odbor brez sodelovanja zbora volivcev, krajevni samopriskevk pa ljudski odbor občine oziroma mesta samo na podlagi sklepa zbora volivcev. Občinske doklade se plačajo samo v denarju, krajevni samopriskevki pa samo z delom oziroma materialom ali pa z ustrezno odkupnino v denarju. Občinske doklade bodo plačevalne fizične in privatne pravne osebe, krajevne samopriskevke pa samo fizične osebe, ki so sposobne za delo, in sicer praviloma v isti višini.

Tudi o predlogu zakona o državnih praznikih in o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o zakonski zvezi skupščinski odbor še niso razpravljali. Besedilo teh zakonskih predlogov ljudskim poslancem še ni bilo razdeljeno in se zato lahko pričakuje, da bo zvezni izvršni svet zaprosil plenum skupščine, naj o njih razpravlja po pospešenem postopku.

Isto bo bržkone veljalo tudi za zakonske predloge o ratifikaciji nekaterih mednarodnih sporazumov. Tako bo na dnevnem redu plenuma skupščine predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi balkanske posvetovalne skupščine. Kakor je znano, je bil ta sporazum podpisan 2. marca t. l. v Ankari na prvi konferenci stalnega sveta blejskega sporazuma. Zvezna ljudska skupščina bo nadalje sklepala o predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma z Zahodno Nemčijo, o določenih pravicah s področja zaštite industrijske lastnine in avtorskih pravic, o ratifikaciji sporazuma z Avstrijo o obnovitvi določenih pravic glede tovarniških in trgovskih žigov in o ratifikaciji mednarodne konvencije o prevozu potnikov, priljage in blaga na železnikah.

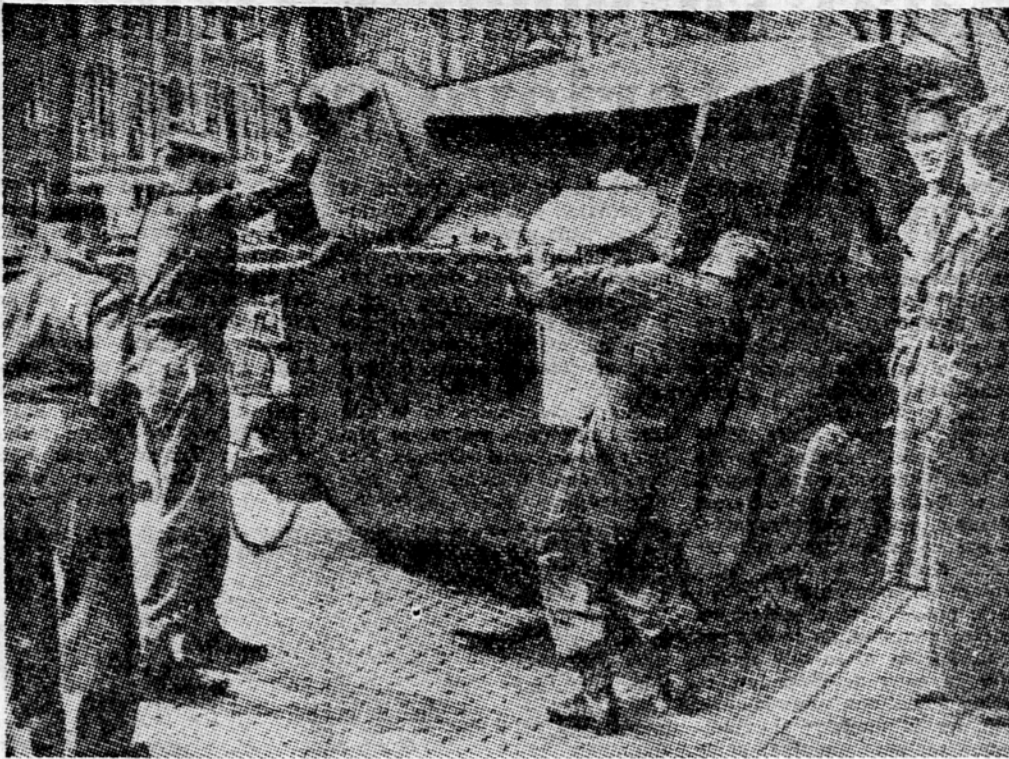
M. P.

VREME

Napoved za torek: Hladno vreme. V osrednji in vzhodni Sloveniji sprva pretežno oblačno vreme in od časa do časa hladne snežne padavine. V ostalih predelih le prehodna povečana oblačnost. Temperatura ponoči med 0 in 6, na Primorskem okoli 2, podnevi med 2 in 7, na Primorskem do 10. Zvečer 4. Napoved za sredo: Hladno vreme. V osrednji in vzhodni Sloveniji sprva pretežno oblačno vreme in od časa do časa hladne snežne padavine. V ostalih predelih le prehodna povečana oblačnost. Temperatura ponoči med 0 in 6, na Primorskem okoli 2, podnevi med 2 in 7, na Primorskem do 10. Zvečer 4.

NOVICE V SLIKI

Na nizozemskem so nedavno stavkali občinski delavci. Ker je zaradi tega prenehala tudi čiščenje so oblasti zaposlile pri tem delu namesto stavkajočih kar vojake. In tako so prebivalci Amsterdama in drugih nizozemskih mest nekaj dni prisostvovali nenavadnemu opravilu svoje armade. Na sliki: nizozemski vojaki nalagajo smeti v Amsterdamu.

IMRE NAGY ODBAVLJEN

zaradi protimarksistične in protileninistične politike

Ostra resolucija CK madžarske partije delovnih ljudi — Odstavljen je tudi obrambni minister Mihaly Farkacs

BUDIMPEŠTA, 18. aprila (AFP). Madžarska ljudska skupščina se je zbrala danes ob 11. uri po krajšem času. Takoj po začetku seje je predsednik prezidija Istvan Dobi sporočil, da je bil Imre Nagy razrešen dolžnosti predsednika vlade. V sporočilu prezidija je rečeno, da Nagy ni zadovoljivo opravljal dolžnosti predsednika vlade.

Razrešitev Imre Nagya je bila odobrena soglasno. Skupščina je potrdila predlog prezidija o imenovanju Andrasa Hegedysa za predsednika vlade in Josefa Molnara za proega podpredsednika. Novi predsednik Andras Hegedys je izšel takoj po imenovanju govor in je predložil svoj program.

Novi predsednik madžarske vlade Andras Hegedys je izjavil, da bo Madžarska nadaljevala prizadevanje za utrditev zvez z Jugoslavijo. Sodelovanje s Sovjetsko zvezo in ostalimi prijateljskimi državami za zavarovanje miru bo eno izmed načel zunanje politike madžarske vlade.

Madžarska bo podprla tudi napore sovjetske vlade za uvedbo sistema kolektivne varnosti v Evropi in bo izpolnjevala obveznosti, ki jih je prevzela na konferenci osmih držav v Moskvi. Na notranjepolitičnem področju je Hegedys napovedal dvig življenjske ravni z zvišanjem proizvodnje, utrjevanje narodne obrambe in boj proti birokratizmu in oportunistom, ki so se vrtnili v partijo in vlado.

Skupščina je odobrila program nove vlade in se bo vnovič zbrala jutri dopoldne. V resoluciji centralnega komiteja madžarske partije delovnih ljudi, objavljeni ob odstavitvi Imre Nagya, je rečeno, da je Nagy kot član politbiroja in predsednik vlade vodil protimarksistično in protileninistično politiko, ki je popolnoma nasprotna politiki partije, koristim delavskega raz-

reda, ljudske demokracije in delovnih kmerov. Resolucijo je objavilo danes glasilo madžarske partije delovnih ljudi »Szabad Naps».

»S svojo protimarksistično in protileninistično politiko — navaja resolucija — je Nagy škodoval partiji, ljudski demokraciji in socialistični graditvi«. Poleg tega mu očita, da je rabil »frakcijske« metode, da bi izvedel svojo politiko.

Zahvala predsednika sirijskega parlamenta

Beograd, 18. aprila (Tanjug). Predsednik zvezne ljudske skupe Predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je dobil od predsednika sirijskega parlamenta Nazema Koudsija, ki je bil s člani sirijskega parlamenta na obisku v Jugoslaviji, naslednjo brzojavko:

Položaj v južnem Vietnamu

Sajgon, 18. apr. (AFP). Kakor se je zvedelo iz krogov južnovietnamske vlade, se je redni vojski pridružilo deset tisoč pripadnikov udarnih enot ločine Bin Ksien. Po šestem viru je prešla v roke rednih čet vojska postaja Govap, 15 km severno od Sajona, ki je bila v rokah Bin Ksijena.

Predsednik južnovietnamske vlade je uradno zankalo resničnost vesti neke tuje časopisne agencije, da bi bil predsednik vlade Ngo Din Dijem prošil francoski ekspedicijski korpus, naj bi zlomil odpor sil severne ločine Hoa Hao. V francoskih krogih izjavljajo, da jim ni nič znanega o takšnem koraku predsednika Dijena. Ti krogi pripominjajo, da ni nikakega povičja, da bi francoske oblasti opusile stališče dosledne nevtarnosti, ki so ga med krizo v Južnem Vietnamu večkrat dokazale.

Centralni komite obtožuje v resoluciji tudi ministra obrambe Mihalyja Farkacza, ker »je dolgo časa podpiral stranpota Imre Nagya«, kar je bilo tudi vzrok, da je bil razrešen položaja v vodstvu partije.

Sporočilo centralnega komiteja navaja končno, da sta bila Istvan Kovacz, sekretar mestnega komiteja partije v Budimpešti, in Josef Molnars, predsednik madžarskih sindikatov, izvoljena v politbiro namesto Nagya in Farkacza. Minister za notranje zadeve Laszlo Piroos pa je postal kandidat za politbiro.

»Ko zapuščam Jugoslovansko ozemlje, čutim dolžnost, da se Vam v imenu sirijske delegacije in v svojem imenu iskreno zahvalim za povabilo na obisk, ki ste ga nam bili poslali in ki nam je dalo priložnost, da smo si ogledali ustanove, ki so za nas zanimive iz več vzrokov. Zahvaljujemo se Vam za prišrčni sprejem in velikodušno gostoljubje, ki smo ga uživali med našim bivanjem. Prosim Vas, da sporočite iskreno zahvalo Vašim tovarišem poslancom in predsednikom republiknih svetov in občin, skozi katere smo imeli čast potovati, ter se jim zahvalite za gostoljubje in vse olajšave, ki so nam jih nudili.«

TELEGRAMI

BATNA, 18. aprila (AFP). Med El Udjo in Keiranom je skupina upornikov napadla bataljon alžirskih strelcev. Ubit je bil poveljnik bataljona, 3 vojaki pa so hudo poškodovani. Uporniki so prerezali telefonsko zvezo med Batno in Arisom.

NEW DELHI, 18. aprila (AFP). Pomočnik indijskega ministra za notranje zadeve G. Datar je dala sporočil parlamentu, da je vlada sklenila odpraviti kaznovanje z bitanjem, ki je bilo doslej v navedbi za zločinske prekrške in je bila ostanek preživljega britanskega kazenskega sistema.

DZAKARTA, 18. aprila (AFP). Predsednik osrednje volilne komisije je sporočil, da bodo prve splošne volitve v Indoneziji konec leta. Od 78 milijonov indonezijskih državljanov ima volilno pravico 60 odstotkov ljudi.

TAJPEJ, 18. aprila (AFP). Iz sovjetskega ujetništva so izpustili 88 japonskih civilnih jetnikov. Med njimi so tudi taki, ki so bili obsojeni za vojne zločine. Po podatkih japonskega Rdečega kri-

KANTONALNE VOLITVE V FRANCIJI

Nenavadno majhna udeležba

Volilo je samo 54.5% volivcev — »Pužadisti« niso zmagali nikjer

Pariz, 18. apr. (AFP). Po davišnjem sporočilu francoskega ministra za notranje zadeve Bourgesa Maunourya je na kantonalnih volitvah volilo od 10.478.418 volivcev sam 6 milijonov 221.506, kar pomeni, da

se je 45,5% vzdržalo glasovanja.

Sedeži so bili v metropoli tako razdeljeni: Umerjeni so dobili 350, gibanje za združitve levih republikancev 266, socialisti 144, ljudsko republikansko gibanje 63, razne levičarske skupine 46, socialni republikanci 31, komunistična partija in njej sorodne skupine 23 mest.

Davišnji pariški časopisi izražajo nezadovoljstvo ob veliki abstinenici volivcev. Radikalni »Aurore« ugotavlja, da je odstotek števila vzdržanih od glasovanja neverjetno visok.

Rim, 18. apr. (AFP). Svet medparlamentarne unije je včeraj določil dokončni dnevi red za medparlamentarno konferenco, ki bo od 25. do 31. avgusta v Helsinkih.

Med glavnimi točkami dnevnega reda so — miroljubno sožitje med narodi, utrjevanje medparlamentarne unije ter izseljevanje.

Popoldansko zasedanje v Bandungu

(Nadaljevanje s 1. strani) Na popoldanski seji je predsednik konference Sastroamidjono sporočil novi dnevi red, ki so ga določili na sestanku vodij delegacij, in vsebuje naslednjih pet točk:

Gospodarsko sodelovanje, kulturno sodelovanje, človeške pravice in svoboda do samoodločanja, problem odvisnih narodov, težnja po miru in mednarodnem sodelovanju.

Nato so govorili zastopniki A. Basa. Po zaradi proti kralju dostel usmrtili 18 ljudi. Včeraj so s kraljevim razglasom sporočili, da je zakoniti naslednik krona princ Salf el Islam el Badr, sin kralja Ahmeda.

Predsednik egipčanske vlade Gamal Abdel Naser je dejal, da je diskriminacija v Južni Afriki vsrka obžalovanja vredna. Govoril je o vlogi malih narodov in dejal, da imajo pravico, sami določati svojo vlogo v zboljšanju mednarodnih odnosov. Egipt se bo še naprej boril za dosledno izvajanje obveznosti, ki jih imajo kolonialne države v okviru Ustanovne listine OZN. Egipt neomajno veruje v nov mednarodni red, čigar podlaga je Ustanovna listi-

na Organizacije združenih narodov. Nadaljnje načelo egipčanske zunanje politike je razvijanje sodelovanja med azijskimi in afriškimi narodi. Pogoj za ohranitev miru na svetu je, da se vse države držijo določb Ustanovne listine OZN.

Iraški delegat je obsodil francosko politiko v Severni Afriki. Očitaj je Izraelu, da dopušča »huda napadala dejanja«, arabskim državam pa, da imajo prevelike zahteve.

Delegat Afganistana je izrazil mnenje, da je mir odvisen od gospodarskega napredka vseh držav.

Popoldanska seja se je končala ob 17. uri. Jutri bodo verjetno še ves dan govorili sefi posameznih delegacij. Danes so ustanovili odbora za kulturna in gospodarska vprašanja, ki bosta začela zasedati jutri.

Danes je sekretariat konferencie sporočil, da bodo v okviru človeških pravic in pravic do samoodločbe presetrli tudi palestinsko, tunizijsko in maroško vprašanje.

jo 1. novembra 1952 na atolu Eniwetok v Marshallovem otočju sredi Pacifika. Devet mesecev pozneje — 9. avgusta 1953 — je Malenkov razglasil, da je Sovjetska zveza izvedla poskus s svojo prvo vodikovo bombo. Zamuda Sovjetske zveze na tem področju je bila s tem poskusom skrajšana na komaj nekaj mesecev!

Vse kaže, da je Sovjetska zveza že pred 1. 1954 preskusila vsaj dvanajst bomb, med katerimi je bila vsaj ena termonuklearna. Prav tako je preskusila serijo takšnih bomb med septembrom in oktobrom 1954, toda o teh poskusih ni ničesar povedala.

Velika Britanija je preskusila dve — najbrž atomski bombi — leta 1952 in 1953. Ti poskusi so bili v bližini Avstralije. Kakšna je rušilna moč vodikovih bomb? Vemo, da »ohibajna« atomska bomba eksplozira z močjo, ki je enaka eksploziji 20.000 T. N. T. Termionuklearna bomba pa naj bi imela moč 400.000.000 ton T. N. T., se pravi 400 »megaton«, kakor pravijo Američani. Ni potrebna posebna računska sposobnost, da si lahko preračunamo — vsaj približno — tudi učinek, ki ga ima eksplozija termionuklearne bombe, če vemo prejšnje in posledice atomske bombe (glej razpredelnico za eksplozijo nad Nagasakijem!).

(Se nadaljuje)

Albert Einstein - umrl

V Princetonu v državi New Jersey (ZDA) je včeraj umrl slavni fizik in matematik Albert Einstein, ki se je uvrstil med najslavnejše učenjake sveta. Rodil se je 14. marca 1879 v Ulmu v Nemčiji, a je že od mladosti živel v Švici, kjer je bil po končanem študiju na univerzah v Bernu najprej zaposlen kot strokovnjak pri švicarskem državnem uradu za patente, l. 1908 pa je postal profesor univerze v Zürichu. Od leta 1911 do 1912 je bil profesor univerze v Pragi, potem pa so ga povabili na univerzo v Berlinu, kjer je postal že leta 1914 član pruske akademije in direktor Inštituta za fiziko. Ta inštitut je vodil do leta 1933, ko je še pravočasno emigriral v ZDA, da ni postal žrtev nacistične gonje proti Židom. Ze po enem letu je dobil ameriški državljanstvo in poverjeno mu je bilo vodstvo znamenitega Inštituta za fiziko v Princetonu.

Prve Einsteinsove razprave, ki so vzbujale veliko pozornost v znanstvenem svetu, so začele izhajati že leta 1905 v nemškem almanahu za fiziko. Leta 1922 je dobil Einstein Nobelovo nagrado za fiziko zaradi mnogih važnih znanstvenih razprav in velike knjige o elektro-magnetizmu in gravitaciji, ki jo je spisal leta 1916. Druga njegova zelo pomembna knjiga »Teorija relativnosti« je izšla leta 1923, potem pa so sledila njegova dela »Graditelji vesoljstva« (1932),

v letu 1933 »Metode teoretične fizike« in »Čemu vojna?«, leta 1934 »Moji pogledi na svet«, l. 1938 pa »Evolucija v fiziki«.

Učenjak Einstein je vse svoje življenje in delo posvečal človeštvu in nikdar ni prikrival svojega odločnega odpora proti vsem poizkusom, da bi se doganja znanosti izkoriščala tako, da bi namesto koristi imelo človeštvo od njih samo škodo in najhujše nesreče. Ves svetovni tisk je v zadnjih letih objavil mnogo njegovih izjav, ki se odlično vzemajo za miroljubno uporabo atomske energije. Tako si je slavni učenjak tudi s tem svojim prizadevanjem za služil najčastnejši spomin.

Spremembe v poljski vladi

Pariz, 18. aprila (AFP). Poljska časopisna agencija je sinoči poročala, da je bil na predlog predsednika poljske vlade imenovan za podpredsednika vlade dosedanji minister državne kontrole Franciszek J. Vitold. Na njegovo mesto je bil imenovan Roman Zambrowski, ki je bil doslej član državnega sveta in je prošil, naj ga razrešijo dolžnosti v državnem svetu.

Ameriška pomoč tujini v letu 1954

Washington, 18. aprila (AP). Ameriško ministertvo trgovine je sporočilo, da je ameriška pomoč tujini lani padla približno za četrtino in je znašala 4 milijarde 669 milijonov dolarjev. Toliko so znašala darila in pomoč. Lani so tuje države prvide od končane druge svetovne vojne več odplačale kot so dobile v okviru posojil v tem letu. Največ pomoči so dobile Francija, Velika Britanija in Italija.

Bo Stevenson kandidiral?

Washington, 18. apr. (C. Mer). Demokratski prvak Adly Stevenson je sinoči odgovoril v Afriko. Tukajšnji opazovalci so pričrto, da bi hotel Stevenson odločiti končno odločitev o morebitnem ponovnem kandidiranju na predsedniških volitvah, ki bodo prihodnje leto.

Učinek atomskih in termionuklearnih bomb

Table with 3 columns: Distance from explosion, Percentage of people affected, and Percentage of people killed. It lists effects at 90%, 70%, 50%, 30%, and 20% distances.

Atomске izkušnje po vojni

Po vojni so Američani izvedli vrsto atomskih poskusov. Večina teh poskusov je bila na področju Marshallovih otokov (Bikini). Tako so 25. julija 1946 izvedli podvodno eksplozijo atomske bombe. Pri tem se je dvignil dva tisoč metrov visok stebelc vode, hkrati pa je nastal na tem področju tak val, da je dosegel celo višino 300 metrov, se pravi vsaj desetkrat več kot kateri koli naravni morski val. Tedaj se je na mah potopilo devet ladij, med njimi letalo-

ČLOVEŠKA BLAZNOST

Kratek izlet na področje jedrske fizike

V tretjem poglavju svoje knjige nam Jules Moch v zgoščenih stavkih pripoveduje zgodovino raziskovanja na področju jedrske fizike. Opisne nam delo Marie in Pierra Curieja in njun uspeh l. 1898, ko sta izolirala nov element, nazvan radij. Pove, da je angleški znanstvenik Rutherford l. 1919 dosegel prvo preobrazbo z »bombardiranjem« osnovnega elementa in da sta l. 1934 Frederic in Irene Joliot-Curie izvedla prvi fenomen umetnega radioaktivnega žarčenja. Novo obdobje pa se je začelo l. 1933, ko so začeli pripravljati »veržno reakcijo«.

Kratek opis, kako je zgrajena atomska bomba, nas seznanja s teorijo razbijanja atomskih jeder in s silo sproščene energije. Bomba, ki so jo vrgli na Hirošimo, je imela tolikšno moč, kot

je bi eksplodiralo 20.000.000 kg f. N. T. (najmočnejšega doslej znanega eksploziva). Eksplozije atomskih bomb so bile fantastične. Toda ameriški vladi to ni bilo dovolj. Predsednik Truman je 31. januarja 1950 sporočil, da je ukazal nadaljnje raziskovanje, ki naj bi pripeljalo do izdelave daleč močnejšega orožja in ki ga nazivamo — termionuklearno. Med te vrste bomb spada tudi vodikova. Termionuklearna eksplozija je takorekto nasprotje atomske eksplozije. Pri atomski eksploziji se snov, ki jo razbijamo, sestoji iz delcev s težkim jedrom, kot ga imata uran-235 in plutonij-239. Bombardiranje z neutroni povzroči razcep (fission), se pravi preobrazbo v drugačne delce, ki so dvakrat lažji in sprostitve energije z mehanizmi, kaloričnim in radioaktivnim učinkom. Ta energija je enaka masi, ki je bila na ta način spremenjena. Osnovno odkritje sodobne fizike — za kar se moramo zahvaliti Einsteinu — stoni na preobrazbi mase v energijo. Masa in energija sta dve inačici za materijo. Proizvajanje najprej naravne radioaktivnosti pozneje pa še umetne, je dokazalo možnost spreminjanja mase v energijo in obratno. Einstein je dokazal, da je

moč, ki se sprosti pri razpadu mase kakršnekoli snovi, enaka tej masi pomnoženi s kvadratom svetlobne hitrosti. Na ta način lahko pri popolni preobrazbi enega grama snovi dobimo teoretično toliko energije, da bi lahko uparila 210.000 m³ vode, ki smo jo imeli na ledišču, to pa pomeni v obliki električne energije delo 25.000.000 kWh. Ali drugače: toploto, ki jo da 39.000.000 ton premoga, to je polovica vseh letnih francoskih potreb. Čeprav je ta številka za zdaj še teoretična, vendarle gradilo na njej načrt za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene. Pri termionuklearni reakciji pa se dogaja nekaj nasprotnega. Obstreljivati moramo namreč LAHKE delce elementov, ki imajo jedra sestavljena iz zelo majhne dela neutronov in protonov, ki se namesto da bi se razcepili, kot v prejšnjem primeru, zlijajo (fusion) in tako sestavijo delce, ki so težji. Ob tem se seveda gotovo procent mase — ki je večji kot pri razcep — pretvori v energijo. Mešanica zelo težkega vodik (trij H3) in težkega vodik (deuterij H2) tvori na primer helij (He 4), čigar jedro sestoji iz dveh protonov in dveh neutronov, en neutron pa se je pri zlitju obeh omenjenih delcev sprostil. Prav tako tvori tri H3 (3 nevtroni in 3 protoni) in deuterij — tri H3, pri čemer se sprosti precejšnja količina energije. Prosti nevtroni lahko postanejo ob tem nevarno radioaktivni in oddajo te svojo radioaktivnost na primer kobaltu, ki ovija bombo. Pod drugačnimi pogoji pa se ista delca z masama 6 in 2 zlijeta v berilij in oddata

diaktivnosti. Zarčenje ima lahko svoje škodljive posledice, če so ljudje neposredno prizadeti, ima pa svoj učinek tudi na večjo daljavo, se pravi tedaj, ko veter raznaša oblake prahu in pepela, ki je nastal ob eksploziji. Zarčenje ima čisto smrtno posledice, ker povzroča spremembe v telesnih celicah na koži, v žlezah, v prebavnih organih, v krvi itd. Odstotek žrtv pri eksploziji bombe nad Nagasakijem

Odstopnost v km od kraja eksplozije

